

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XII./2021
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 275/2020
populárny názov	Res judicata
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.11.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Súdy posudzujú prekážku právoplatne rozhodnutej veci v konaní v každom jeho štádiu podľa dvoch znakov: či ide o tie isté strany sporu a rovnaký predmet konania. Po zistení zhody musí nasledovať zastavenie konania.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa žalobou domáhal na okresnom súde proti žalovanému určenia vlastníckeho práva ku konkrétnym nehnuteľnostiam. Sťažovateľ sa domáhal určenia svojho vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam z dôvodu, že je občianskym združením, ktoré vzniklo 2. novembra 1946 a zároveň v súlade s ustanovením § 19 ods. 2 zákona o združovaní občanov sa považuje za existujúce občianske združenie i podľa tohto zákona vzhľadom na to, že do 31. decembra 1990 oznámil ministerstvu vnútra svoje sídlo a meno, a to 16. júla 1990.</p> <p>Okresný súd uznesením z 1. februára 2018 konanie pre prekážku rei iudicatae zastavil. Z pripojeného spisu považoval za preukázané tvrdenia žalovaného o tom, že o predmete konania, ktorý je zároveň predmetom konania v spore medzi tými istými účastníkmi, bolo právoplatne rozhodnuté v tomto konaní, a to v spojitosti s rozsudkom krajského súdu zo 16. septembra 2008.</p> <p>Proti rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie z dôvodu, že „rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a súd nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“. Sťažovateľ v odôvodnení odvolania argumentoval najmä tým, že v pôvodnom konaní súdy dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam v otázke právnej kontinuity sťažovateľa, keď podanie sťažovateľa doručené 16. júla 1990 ministerstvu vnútra (oznámenie o pokračovaní v činnosti združenia) nesprávne posúdili ako žiadosť o registráciu novovzniknutého združenia, pričom v minulosti opačný názor v tejto otázke vyslovil ústavný súd aj najvyšší súd v rozhodnutí, čím došlo podľa jeho názoru ku zmene skutkového stavu a k odpadnutiu prekážky právoplatne rozhodnutej</p>

	<p>veci v tomto prípade.</p> <p>Krajský súd napadnutým uznesením rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol, že „<i>nesúhlasí s tvrdením žalobcu, že Ústavný súd SR sa vo vyššie uvedenom Náleze zaoberal otázkou právnej kontinuity o aktívnej vecnej legitímácie žalobcu</i>“, a rovnako nesúhlasí s tým, že došlo k zmene skutkového stavu, pretože na rozdiel od predchádzajúcej sťažovateľom zdôrazňovanej veci rozhodovanej Krajským súdom v Bratislave [išlo o úspešnú určovaciu žalobu sťažovateľa k inej nehnuteľnosti, avšak v skutkovo a právne podobných okolnostiach; v tejto veci rozhodoval i ústavný súd (III. ÚS 72/2010) a najvyšší súd (2MCdo/1/2015)] rozsudok krajského súdu zo 16. septembra 2008 nebol zrušený.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľ namieta pochybenie konajúcich všeobecných súdov najmä v tom, že neakceptovali jeho argument, podľa ktorého v období po právoplatnosti rozhodnutia o jeho prvej žalobe došlo v tejto veci ku zmene skutkového stavu, a to práve v dôsledku rozsudku Okresného súdu Bratislava I v novom konaní v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 23. októbra 2014, ktorými bola potvrdená právna kontinuita sťažovateľa s pôvodným združením a žalobe vyhovené. Táto zmena skutkového stavu mala podľa sťažovateľa vylúčiť možnosť zastaviť konanie pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci.</p> <p>Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti (a vyplýva to aj z napadnutého rozhodnutia) uviedol, že následné rozhodnutia príslušných súdov po rozhodnutí ústavného súdu a najvyššieho súdu „<i>nemožno považovať za zmenu skutkového stavu tak, ako to tvrdí sťažovateľ, pretože ide len o iné zhodnotenie skutkového stavu v následných rozhodnutiach, resp. sa jedná aj o odlišné právne posúdenie na základe inak vyhodnoteného skutkového stavu</i>“.</p> <p>Ústavný súd k tomu konštatuje, že so sťažovateľovou argumentáciou sa nemôže stotožniť. Všeobecné súdy uvedené v bode 36 nerozhodovali o jeho statuse, ale o jeho žalobe o určenie vlastníckeho práva, pričom posudzovali aj otázku jeho aktívnej vecnej legitímácie. Podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky výrok právoplatného rozsudku je podľa právneho poriadku záväzný (iba) pre strany sporu, prípadne ich neskorších právnych nástupcov (§ 228 CSP), teda pôsobí inter partes. To platí aj pre závery premietnuté do právoplatných rozhodnutí uvedených súdov. Z ich porovnania vyplýva, že k opačnému výsledku súdy dospeli na základe rozdielneho právneho posúdenia otázky existencie aktívnej vecnej legitímácie u sťažovateľa. Inými slovami, súdy nie sú viazané výrokom rozsudku iného všeobecného súdu týkajúceho sa veci samej a sudcovia sú pri výkone funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom ... a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).</p> <p>V týchto súvislostiach je vhodné pre úplnosť poukázať na to, že v otázke posudzovania prekážky právoplatne rozhodnutej veci v judikatúre (aj) najvyššieho súdu existuje zhoda v tom, že jej skúmanie je imanentnou súčasťou výkonu súdnictva, pričom súdy posudzujú túto prekážku v konaní v každom jeho štádiu podľa dvoch znakov: či ide o tie isté strany sporu a rovnaký predmet konania. Po zistení zhody musí nasledovať zastavenie konania. Najvyšší súd opakovanne konštatoval, že prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, ak skutkový stav bol súdom v predchádzajúcom konaní po právnej stránke posúdený nesprávne alebo neúplne (napr. 5Cdo/120/2009). Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyjadril zhodný názor v reakcii na námietku sťažovateľa v odvolaní, že súdy v pôvodnom konaní nesprávne právne posúdili jeho aktívnu vecnú legitímáciu.</p> <p>Ústavný súd po preskúmaní postupu a napadnutého uznesenia krajského súdu, vyžiadaného súdneho spisu, ako aj uznesenia okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil, konštatuje, že okresný súd zastavil konanie o žalobe sťažovateľa podľa § 230 CSP pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci následne po tom, čo si overil, že o rovnakom predmete konania s účasťou tých</p>

	<p>istých strán sporu bolo už v minulosti právoplatne rozhodnuté. Krajský súd sa stotožnil s výrokom prvostupňového rozhodnutia. Odôvodnenie svojho uznesenia doplnil v zmysle § 387 ods. 2 CSP a reagoval na všetky námietky vznesené sťažovateľom v odvolaní.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <p>Ústavnej sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	<p>res iudicata (prekážka veci rozsúdenej)</p> <p>občianske združenie</p> <p>právna istota-predvídateľnosť práva</p> <p>legitimácia-aktívna</p> <p>právna kontinuita</p> <p>žaloba-určovacia</p>

spisová značka	III. ÚS 357/2020
populárny názov	Oslobodenie od súdnych poplatkov
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	30.11.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Slovné spojenie "charitatívne organizácie" v § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch treba vykladať tak, že nejde len o tie organizácie, ktoré takéto označenie majú v názve alebo základnom dokumente, ale dôležitou je činnosť, ktorej sa daný právny subjekt venuje. Súčasne platí, že z hľadiska posúdenia nároku na osobné oslobodenie od súdnych poplatkov musí postačovať aj parciálne pôsobenie v danej oblasti, ktoré bude nebagatelného charakteru, nemusí teda ísť o výlučnú činnosť.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka vystupovala v konaní pred okresným súdom o zaplatenie pohľadávky v sume 135 900 eur spolu s príslušenstvom v pozícii žalobcu. Uvedené konanie malo byť podľa právneho názoru sťažovateľky oslobodené od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. a) a c) zákona o súdnych poplatkoch, čo sťažovateľka uviedla už vo svojej žalobe. Napriek tomu okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 8 154 eur podľa § 10 ods. 1 ZSP v spojení s položkou 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu k tomuto zákonu, a následne pre nezaplatenie súdneho poplatku v súdom určenej lehote uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom konanie zastavil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Sťažnosť podaná sťažovateľkou proti tomuto rozhodnutiu okresný súd sudcom zamietol. Okresný súd uviedol len to, že právo na prístup k súdu nie je absolútnym právom jednotlivca a môže byť obmedzené poplatkovou povinnosťou, žalobca nie je oslobodený od súdnych poplatkov (bez bližšieho odôvodnenia) a o zákonom vecnom, resp. osobnom oslobodení súd osobitne nerozhoduje.
z odôvodnenia	Sťažovateľka nepreskúmateľnosť napadnutých rozhodnutí uplatnila tým, keď v ústavnej sťažnosti namietla, že sa okresný súd pri svojom rozhodovaní vôbec nezaoberal § 10 ods. 2 ZSP, a tým, že pristúpil k doručovaniu žalobného návrhu

	<p>na repliku, fakticky uznal oslobodenie sťažovateľky od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. a) a c) ZSP.</p> <p>Ústavný súd v súvislosti s celým ZSP uvádza, že jeho výklad je potrebné (rovnako ako výklad každej inej podústavnej právnej normy) realizovať ústavnokonformne. Práve abstraktnosť právnej normy má častokrát ten účel, aby dokázala regulovať čo najširšie penzum situácií a upravila spektrum právnych vzťahov a nie len jednu jedinú situáciu. Práve pre ten účel sa v právnych normách používajú všeobecné alebo neurčité právne pojmy, ktoré následne dotvára judikatúra a analyzuje právna veda. V tejto súvislosti ústavný súd vníma aj ustanovenie § 4 ods. 2 písm. c) ZSP a nárok na osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v tejto súvislosti. Podľa neho od poplatku sú oslobodené: nadácie a charitatívne organizácie, humanitárne organizácie, ekologické organizácie a združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľov. Sťažovateľka je zariadením pre seniorov s celoročným pobytom, ktoré funguje od roku 1991 a venuje sa poskytovaniu sociálnych služieb fyzickým osobám, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, pričom stupeň odkázanosti je najmenej IV alebo poskytovanie sociálnej služby potrebujú z iných vážnych dôvodov. Podľa informácií na webovom sídle sťažovateľky je ich cieľom poskytovať kvalitné služby všetkým obyvateľom zariadenia a vytvoriť im atmosféru domáceho prostredia, v ktorom prežijú aktívny, radostný a plnohodnotný život. Z uvedeného možno jednoznačne vyabstrahovať charitatívny rozmer činnosti sťažovateľky.</p> <p>Ako už bolo naznačené, ZSP je niekedy zložitejší na interpretáciu a z uvedeného dôvodu je dôležité, aby do jeho aplikačnej praxe v prípade potreby vstupoval aj ústavný súd. Konkrétne v súvislosti s § 4 ods. 2 písm. c) ZSP ale nie výlučne len pri ňom je potrebné aplikovať výkladový princíp <i>in dubio pro libertate</i>. Inak povedané, vhodnejší je výklad extenzívny ako výklad reštriktívny. Keď sa navrhovateľ alebo žalobca rozhodnú iniciovať súdne konanie, ide takmer vždy o ťažké a dlho zvažované rozhodnutie, čo v prípade entít, ktoré nemajú peňazí nazvyš, platí ešte o niečo viac. V posudzovanej veci bola sťažovateľka presvedčená, že na ňu dopadá osobné oslobodenie od súdnych poplatkov (čo odvádzala aj od iného súdneho konania), pričom uvedené bolo určite aj jedným z determinantov rozhodnutia, či ísť alebo neísť do súdneho sporu.</p> <p>Ústavný súd v tomto kontexte uvádza, že charitatívna organizácia nie je len tá, ktorá to má v názve alebo v základnom dokumente, ale ide o činnosť, ktorej sa daný právny subjekt venuje. Súčasne platí, že z hľadiska posúdenia nároku na osobné oslobodenie od súdnych poplatkov musí postačovať aj parciálne pôsobenie v danej oblasti, ktoré bude nebagateľného charakteru, nemusí teda ísť o výlučnú činnosť.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uznesením Okresného súdu Bratislava IV z 1. júna 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. 2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 1. júna 2020 zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie. 3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje. 4. Okresný súd Bratislava IV je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania.
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP</p>	

a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces

spisová značka	III. ÚS 394/2020
populárny názov	Viceguvernér NBS - požadované vzdelanie
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.11.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 21 ods. 4 Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (uverejnený v zbierke vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.) čl. 25 pism. c Ústava Slovenskej republiky čl. 30 ods. 4
analytická právna veta	Ustanovenie § 7 ods. 4 zákona č. 566/1992 Z. z. o Národnej banke Slovenska treba vykladať tak, že na pozíciu viceguvernéra NBS nestačí vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v akomkoľvek odbore, ale musí ísť o odbor spojený s menovou oblasťou alebo oblasťou finančnictva.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol so súhlasom národnej rady vládou navrhnutý na post viceguvernéra Národnej banky Slovenska. Prezidentka oznámila predsedovi národnej rady, že sťažovateľa nevymenuje. V liste prezidentka uviedla dva dôvody nevymenovania sťažovateľa do funkcie: (a) prvým bola skutočnosť, že sťažovateľ nenaplnil zákonnú podmienku ustanovenú v § 7 ods. 4 zákona o národnej banke, keďže ne získal „ <i>úplné vysokoškolské vzdelanie univerzitného zamerania v menovej oblasti alebo v oblasti finančnictva</i> “; (b) druhým dôvodom bola skutočnosť, že z vyjadrenia sťažovateľa o jeho vízii práce v národnej banke, ako aj z priebehu a obsahu jeho doterajšej praxe prezidentka vyvodila, že tieto dôvodne spochybňujú schopnosť sťažovateľa vykonávať funkciu viceguvernéra národnej banky spôsobom neznižujúcim vážnosť tejto funkcie a celej národnej banky a zároveň spôsobom, ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním národnej banky, čo by mohlo narušiť riadny chod tejto inštitúcie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta voči rozhodnutiu prezidentky tým, že časti vety „ <i>úplné vysokoškolské vzdelanie univerzitného zamerania</i> “ na jednej strane a „ <i>najmenej päť rokov praxe v riadiacej, vedeckej alebo pedagogickej funkcii v menovej oblasti alebo v oblasti finančnictva</i> “ na strane druhej sú podmienky oddelené a na sebe nezávislé. Z uvedeného potom podľa sťažovateľa vyplýva, že postačuje, ak kandidát na viceguvernéra národnej banky dosiahol akékoľvek vysokoškolské vzdelanie a má prax v menovej oblasti alebo v oblasti finančnictva.
z odôvodnenia	Legálna definícia „ <i>náležitých vedomostí a skúseností</i> “ nesie v sebe dve zložky: jednak vysokoškolské vzdelanie univerzitného zamerania a jednak najmenej päť rokov praxe v riadiacej, vedeckej alebo pedagogickej funkcii v menovej oblasti alebo v oblasti finančnictva. Podľa ústavného súdu zameranie vysokoškolského vzdelania nebolo možné v predmetnom ustanovení vymedziť konkrétnejšie najmä z dôvodu, že ekonomické vzdelanie nemá – vzhľadom na jeho komplexnosť (menej jednoznačne vymedzený predmet), interdisciplinaritu, ako aj odlišnú tradíciu na vysokých školách jednotnú podobu, označenie. V porovnaní napríklad s právnickým alebo medicínskym vzdelaním môže byť preto obťažnejšie rozlíšiteľné, čo je „ekonomické“ vzdelanie, resp. vzdelanie v ekonomickom odbore [porov. napr. R 108/98 - Pod pojmom „ <i>právnické vzdelanie</i> “ pre účely zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný

poriadok) treba rozumieť len vysokoškolské vzdelanie získané na právnickej fakulte (nie vzdelanie získané napr. na fakulte Vysokej školy Zboru národnej bezpečnosti); R 56/96; II. ÚS 35/1999]. Samotný ústavný text predpisuje osobitný druh vzdelania, a to vysokoškolské právnické vzdelanie na funkciu sudcu (čl. 145 ods. 2), ústavného sudcu (čl. 134 ods. 4) a člena súdnej rady (čl. 141a ods. 3).

S ohľadom na uvedené podľa názoru ústavného súdu, pokiaľ právny poriadok vyžaduje pre určité povolania vzdelanie ekonomické, resp. súvisiace s ekonómiou, nie je možné ho jednoducho vymedziť len názvom odboru, ako je to pri vzdelaní právnickom či medicínskom. Z tohto dôvodu zákon o národnej banke definuje požiadavky na vzdelanie a prax viceguvernéra otvorenejšou klauzulou, ktorú je potrebné interpretovať.

Podľa ústavného súdu z účelu preskúmvanej normy, ktorým je „náležito“ kvalifikované vykonávanie verejnej funkcie významnej pre národné hospodárstvo (čl. 56 ústavy; z rovnakej úvahy vychádzajú európske predpisy, ktorými sťažovateľ argumentuje, pozn.), a zo skutočnosti, že zložka vzdelania na jednej strane a zložka praxe na druhej strane sú zlúčené spojkou „a“, vyplýva, že tieto zložky odbornosti majú spoločne, v súčte, tvoriť určitý minimálny, ale zároveň solídny štandard teoretických a praktických znalostí kandidáta využiteľných vo veci meny a finančníctva tak, aby kandidáta bolo možné označiť ako významného, uznávaného a skúseného odborníka v menovej a bankovej problematike. Zároveň musí každá z týchto dvoch zložiek mať samostatne väzbu na spoločný menovateľ, ktorým je oblasť hospodárstva, ekonomiky, zvlášť meny a financií, a v rámci tejto samostatnosti musí každá z týchto dvoch zložiek disponovať určitou kvalitou. Vyjadrené jazykom právnej logiky, medzi zložkami je vzťah konjunkcie. Obhájiteľné je vysokoškolské vzdelanie z exaktných či sociálnych vied, ktoré podporuje ekonomické myslenie.

Sťažovateľ je však absolventom odborovo tak odlišnej vysokej školy, že to prezidentka mohla posúdiť tým spôsobom, že to nemôže zodpovedať zákonom požadovanému štandardu (PL. ÚS 14/06).

Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti významne akcentuje diskriminačný aspekt, čo je z pohľadu podstaty čl. 30 ods. 4 ústavy pochopiteľné a z pohľadu argumentácie sťažovateľa aj správne. Ak však prezidentka v procese kandidatúry sťažovateľa sprísnila interpretačný a následne aj realizačný prístup k príslušným ustanoveniam zákona o národnej banke, ešte to nemusí automaticky znamenať ústavne nedovolenú diskrimináciu v zmysle čl. 30 ods. 4. V tom je systémová chyba sťažnostnej argumentácie – ak sa podmienky v prístupe k funkcii sprísnia, je to automaticky nedovolené diskriminačné. Toto východisko nie je správne. Doterajší prístup (ktorý má v zmysle sťažovateľovej argumentácie slúžiť ako východisková a podľa neho jediná správna konštanta pre porovnanie) mohol byť odlišný. Ak následne príde „nový“ prístup pri menovaní, ktorý menovací proces upresňuje, nemusí ísť o nedovolenú diskrimináciu len preto, že je to prístup reštriktívnejší. „Ústavnosť právnej úpravy (v tomto prípade aplikácie práva prezidentkou, pozn.) končí tam, kde rovnaké alebo nerovnaké zaobchádzanie s upravovanými vecnými stavmi nie je zlučiteľné s hľadiskom, ktoré vychádza z myšlienky spravodlivosti, tam, kde chýba jasný, zreteľný dôvod či už pre rovnaké zaobchádzanie, alebo pre nerovnaké zaobchádzanie.“ (nález č. k. PL. ÚS 3/08 z 26. mája 2010). Prezidentka takýto dôvod uviedla, primerane a nearbitrárne ho vysvetlila.

S ohľadom na uvedené ústavný súd nezistil, že by prezidentka svojím rozhodnutím vybočila z jej oprávnení a povinností v súvislosti s menovaním kandidátov do verejných funkcií.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

	Ústavnej sťažnosti nevyhovuje.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 35/1999, PL. ÚS 14/06, PL. ÚS 3/08 Súdny dvor EÚ: C-202/18 a C-238/18 - Ilmārs Rimšēvičs v Lotyšsko; C-238/18 Európska centrálna banka v Lotyšsko
súvisiace právne predpisy	zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov
klúčové slová	prístup k voleným a iným verejným funkciám rovnosť, rovnoprávnosť-v zaobchádzaní prezident republiky-právomoc deľba moci práva a slobody – politické-právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám európske právo verejná funkcia-menovanie

spisová značka	III. ÚS 561/2021
populárny názov	Zákonnosť dôkazu
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.12.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5
analytická právna veta	Ak nadobudne policajt presvedčenie, že je potrebné pretransformovať bežnú dopravnú kontrolu na prehliadku pre účely hľadania drog, takúto možnosť bezpochyby má. Musia však pritom byť dodržané všetky potrebné procesné garancie vrátane poučenia osoby o spôsobe obrany mlčaním.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ viedol motorové vozidlo a bol príslušníkmi policajného zboru v rámci dopravnej kontroly zastavený. Počas vykonávania dopravnej kontroly nadobudol jeden zo zasahujúcich príslušníkov podozrenie, že sťažovateľ prepravuje marihuanu, pretože zacítil charakteristický zápach. Následne bol vodič požiadaný, aby predložil k nahliadnutiu povinnú výbavu motorového vozidla. V dverách spolujazdca, kde sa nachádzal výstražný trojuholník, príslušníci spozorovali dva kusy alobalových guliek o priemere 5 až 10 cm, z ktorých bolo vidno ich obsah - zelenú sušinu pripomínajúcu vzhľadom aj zápachom marihuanu. Sťažovateľ bol vyzvaný na odovzdanie týchto guliek, čo spravil. Až pri podpisovaní zápisnice o vydaní veci bol poučený o svojich právach v zmysle Trestného poriadku a zadržaný, na čo mu bolo vznesené obvinenie a bol súdom vzatý do väzby. Podstatou ústavnej sťažnosti je otázka zákonnosti dôkazu (alobalových guliek) a na to nadväzujúcej dôvodnosti podozrenia, že bol spáchaný trestný čin.
z odôvodnenia	Z predložených príloh ústavnej sťažnosti je zřejmé, že sťažovateľ bol policajnou hliadkou zastavený výlučne s cieľom vykonania rutinnej kontroly týkajúcej sa bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Sťažovateľ vozidlo riadne odstavil a podrobil sa dychovej skúške na prítomnosť alkoholu s negatívnym výsledkom. Hliadka pokračovala v kontrole tzv. povinnej výbavy motorového vozidla,

pričom jej konanie bolo evidentne ovplyvnené tým, že člen hliadky zacítil podozrivý zápach (mal podozrenie na drogy), na čo upozornil aj svoju kolegyňu. Po istom čase boli v aute príslušníkmi spozorované podozrivé predmety, ktoré následne boli základom pre vedenie trestného stíhania sťažovateľa.

Ústavný súd poukazuje na výpoveď svedkyne z 22. apríla 2021, ktorá potvrdila, že kontrola povinnej výbavy nasledovala po pochybnostiach o drogách v aute, a ktorá ďalej uviedla, že do príchodu vyšetrovateľa kolega manipuloval s predmetnými alobalovými guľičkami, pričom používal rukavice (alobalové guľičky sa najprv nachádzali v priehradke vo dverách spolujazdca a potom na sedačke spolujazdca).

Z výsluchu svedkyne je teda zrejmé, že policajná hliadka bola pôvodne zameraná na vyvodenie dôsledkov z porušenia dopravných predpisov zo strany sťažovateľa a na preverenie podozrenia zo spáchania priestupku na úseku dopravy (kde kontrola povinnej výbavy možná bola). Po nadobudnutí podozrenia na držbu drog pristúpila ku kontrole povinnej výbavy motorového vozidla a k tomuto kroku pristúpila už s podozrením na prítomnosť drog (policajt to svojej mladšej kolegyni naznačil). Nahliadnutie do batožinového priestoru v súvislosti s povinnou výbavou nebolo dostačujúce, a preto následne došlo k otvoreniu dverí vodiča, kde hliadka spozorovala zabalené predmety, o ktorých sťažovateľ potvrdil, že obsahovali drogu – marihuanu. Po tom, ako sťažovateľ policii ukázal kufor auta, kde bol osobitne dotazovaný okrem iného aj na tzv. zdvihák, bol naďalej vyzývaný, pričom pri otvorení dverí vodiča došlo k spozorovaniu zabalených predmetov, ktoré následne boli kvalifikované ako droga – marihuana.

Sťažovateľ bol v súvislosti s nálezom dotazovaný (bez predchádzajúceho poučenia o zákaze sebaobviňovania) na to, že či je ochotný nález vydať, s čím súhlasil. Až následne, a teda až potom, ako sa rozhodol dobrovoľne vec vydať, bol pri podpisovaní zápisnice o vydaní veci poučený o svojich právach, teda aj o zákaze sebainkriminácie. Poučenie mu bolo dané aj pri obmedzení osobnej slobody v zmysle § 85 TP, keď mu bolo oznámené, že je podozrivý zo spáchania trestného činu.

Ústavný súd poukazuje na § 23 ods. 2 písm. b) zákona o PZ, podľa ktorého *„Policajt je oprávnený vykonať prehliadku dopravného prostriedku, vecí, batožiny a nákladu, ktoré sa v ňom prepravujú, alebo elektronickú kontrolu vozidla prepojením kontrolovaného vozidla so zariadením určeným na kontrolu identifikačných údajov vozidla, pri pátraní po hľadanej alebo nezvestnej osobe, zbraniach, streľive, výbušnínach, omamných a psychotropných látkach, jedoch, prekurzoroch, jadrových alebo iných rádioaktívnych materiáloch, vysokorizikových chemických látkach a vysoko rizikových biologických agensoch a toxínoch a veciach pochádzajúcich z trestnej činnosti alebo súvisiacich s trestnou činnosťou.“* Prípustnosť aplikácie oprávnenia policajta v zmysle citovaného ustanovenia je však podľa názoru ústavného súdu možná len vtedy, ak bol služobný zákrok vykonaný pre účely hľadania alebo pátrania po zákonom vymedzených objektoch. Ak nadobudne policajt presvedčenie, že je potrebné pretransformovať bežnú dopravnú kontrolu na prehliadku pre účely hľadania drog, takúto možnosť bezpochyby má. Musia však pritom byť dodržané všetky potrebné procesné garancie vrátane poučenia osoby o spôsobe obrany mlčaním. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. 3Toš/7/2008, 5Tdo/47/2010, 5To/21/2010, 1Tdo/13/2011, 2Tdo/37/2011.

Senát ústavného súdu teda v postupe polície, ktorý bol verifikovaný aj napádaným rozhodnutím krajského súdu, vidí ústavne relevantný rozpor s namietanými referenčnými normami. Nezákonnosť postupu obstarávania dôkazov neumožňuje, aby boli použité v trestnom konaní, a to z dôvodu, že takýto postup by umožňoval svojvôľu a nezákonnosť. Teória tzv. ovocia (plodov) otráveného stromu (*Fruit of the poisonous tree doctrine*) sa vzťahuje na úkony vážne zasahujúce do základných práv a slobôd občana. Teória pozná prípady, keď dôkaz, ktorého nezákonnosť je namietaná, má až druhoradý alebo

	<p>odvodený charakter vo vzťahu k pôvodnému nezákonnému úkonu (zatknutie, prehliadka, výsluch...). Ide napríklad o situácie, keď priznanie je získané až s určitým časovým odstupom alebo usvedčujúca vec je lokalizovaná a vyhľadaná až po nezákonnom získaní priznania obvineného.</p> <p>Podstatou popísanej doktríny teda je, že všetky dôkazy, ktoré boli získané nezákonne, musia byť vylúčené, pričom nie je prípustné ani využitie ďalších dôkazov, ktoré boli získané priamo alebo nepriamo, ako výsledok nezákonného zatknutia, prehliadky, výsluchu a pod. (II. ÚS 828/2016). Ich využitie síce vo výnimočných prípadoch možné je, no nesmie ísť o dôkazy nosné.</p> <p>Ústavný súd akcentuje, že samotný dôkaz (hoci aj získaný nezákonne) ešte nie je sám osebe zásahom do základných práv. Povahu problematickú z hľadiska rešpektovania základných práv a slobôd nadobúda až tým momentom, keď sa stane neoddeliteľnou súčasťou skutkovej mozaiky prejednávanej veci. Až vtedy možno dospieť k záveru, že nezákonnosť dôkazu sa negatívne prejavila na chránenej sfére sťažovateľa. Okrem zákonnosti dôkazu je preto nevyhnutné vždy skúmať aj jeho reálny dopad na povahu zásahu do základných práv, pričom ak je tento dopad minimálny, resp. nepodstatný (pretože existuje dostatok iných dôkazov), na to, aby bol sťažovateľ obvinený, odsúdený, resp. vzatý do väzby a pod., potom niet dôvodu zásahový výsledok eliminovať. Povedané poeticky, jed sa z kmeňa reálne musí dostať do plodu. V posudzovanej veci ústavný súd nemá pochybnosti o reálnom dopade nezákonného postupu polície vedúceho k dôkazu rozhodujúcemu na vznesenie obvinenia, a tým aj na splnenie jednej z podmienok väzby.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uznesením Krajského súdu v Žiline zo 16. júna 2021 bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo 16. júna 2021 zrušuje. 3. Krajskému súdu v Žiline prikazuje, aby sťažovateľa prepustil ihneď z väzby na slobodu. 4. Krajský súd v Žiline je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania. 5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 828/2016, III. ÚS 522/2013</p> <p>Najvyšší súd Slovenskej republiky: 3Toš/7/2008, 5Tdo/47/2010, 5To/21/2010, 1Tdo/13/2011, 2Tdo/37/2011</p> <p>Európsky súd pre ľudské práva: Funke v. Francúzsko, č. 10828/84</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>väzba-preskúmanie väzobných dôvodov</p>

<p>spisová značka</p>	<p>III. ÚS 594/2021</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Nahradenie väzby</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Peter Straka</p>

druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.12.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5
analytická právna veta	Ústavný súd akcentuje, že otázka nahradenia väzby nie je len zákonnou možnosťou, ale musí mať status reálnej alternatívy. Nielen, že sa ňou musí každý súd v rámci väzobného rozhodovania zaoberať, ale nesmie existovať ani faktická prekážka, prečo po nahradení väzby súdy nesiahajú. Zákonnú možnosť nesmie zobsolentňovať praktický život pri tak závažnom zásahu do osobnej slobody typu väzobné stíhanie.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka je stíhaná pre formou spolupáchateľstva spáchanú držbu pervitínu a obchodovanie s ním s viacerými osobami (obzvlášť závažný zločin podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) v spojení s § 138 písm. j) TZ), súdom bola vzatá do preventívnej väzby (§ 71 ods. 1 písm. c) TP). Jej žiadosti o nahradenie väzby z dôvodu starostlivosti o maloleté dieťa, abstinencie a sľúbeného zamestnania nebolo vyhovené. Väzobné súdy argumentovali tým, že sťažovateľka sa mala skutku dopúšťať na viacerých osobách a sama je konzumentkou pervitínu, päťkrát bola postihnutá za dopravné priestupky a pred svojím zadržaním bola nezamestnaná a je dôvodný predpoklad, že prostriedky na živobytie si zadovážovala trestnou činnosťou, taktiež tým, že to, že sťažovateľka v zmysle výpovede spoluobvineného niekedy s ním išla do iného mesta alebo sa stretla s kamarátkami, kedy maloletého strážil jeho otec, nesvedčí o plnohodnotnej starostlivosti.
z odôvodnenia	<p>Sťažovateľka vo svojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj v následnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu uviedla, že výnimočnou okolnosťou prípadu v jej prípade má byť práve potrebná starostlivosť o jej maloleté dieťa, ako aj skutočnosť, že spáchanie trestného činu nepopiera, dlhšiu dobu abstínuje, nebola súdne trestaná a má sľúbené zamestnanie v spoločnosti Montáže SK s. r. o. Zároveň žiadala, aby jej súd nahradil väzbu na základe jej písomného sľubu, peňažnou zárukou alebo dohľadom probačného a mediálneho úradníka a kontrolou technickými prostriedkami. Podľa názoru ústavného súdu je možné vzhľadom na okolnosti daného prípadu prihliadať na potrebnú starostlivosť o maloleté dieťa a jej rodinné pomery v kontexte ostatných okolností jej prípadu (priznanie, doba už vykonanej väzby) ako na relevantnú okolnosť prípadu na účely § 80 ods. 2 TP.</p> <p>Je potrebné uviesť, že dôvodná obava, na základe ktorej má pretrvávajúť väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) TP, spočíva v riziku, že sťažovateľka bude ďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti, konkrétne, že si bude naďalej zaobstarávať a distribuovať drogy. V tomto smere je potrebné podotknúť, že v zmysle § 82 ods. 4 TP je možné v zmysle zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nariadiť kontrolu technickými prostriedkami, pri ktorých je obvinený povinný sa tomuto opatreniu podrobiť, čím je možné eliminovať riziko z pokračovania trestnej činnosti.</p> <p>V § 82 ods. 1 TP je upravený demonštratívny výpočet primeraných obmedzení a povinností, ktoré môže súd obvinenému v prípade prepustenia z väzby, resp. nevzatia do väzby nariadiť. Z uvedeného vyplýva, že súd nie je pri ukladaní primeraných obmedzení a povinností zákonom nijako limitovaný a môže konkrétnemu obvinenému „našit’ na mieru“ potrebné obmedzenia a povinnosti. V prípade sťažovateľky krajský súd vidí dôvodnosť pretrvania väzby aj v skutočnosti, že sťažovateľka bola konzumentkou drog. Tu však treba na základe už uvedeného uviesť, že súd môže sťažovateľke nariadiť napríklad, aby sa pravidelne podrobila vyšetreniu na zistenie návykových látok.</p> <p>Ústavný súd akcentuje, že otázka nahradenia väzby nie je len zákonnou</p>

	<p>možnosťou, ale musí mať status reálnej alternatívy. Nielen, že sa ňou musí každý súd v rámci väzobného rozhodovania zaoberať, ale nesmie existovať ani faktická prekážka, prečo po nahradení väzby súdy nesiahajú. Zákonnú možnosť nesmie zobsolentňovať praktický život pri tak závažnom zásahu do osobnej slobody typu väzobné stíhanie. Právo nesmie byť len na papieri ale musí byť funkčné a efektívne, pričom princíp <i>ultima ratio</i> nemôže ustupovať faktickej nemožnosti vyplývajúcej z nedostatočného justičného manažmentu. K tomu ústavný súd odkazuje napríklad na rozsudky ESĽP vo veci Jabłoński v. Poľsko (sťažnosť č. 33492/96), Sulaoja v. Estónsko, (sťažnosť č. 55939/00) alebo Mishketkul a ostatní v. Rusko (sťažnosť č. 36911/02), ktoré sa dotýkajú aj problému nahradzovania väzby alternatívami.</p> <p>Ústavný súd si uvedomuje, že v rámci odvetvia trestného práva, ktoré je extrémne citlivé na dodržiavanie presných pravidiel a postupov, a kde každý procesný prešľap môže zmarit spoločensky dôležitý záujem na odhalení trestnej činnosti, je každá inovácia náročná. Ústavný súd taktiež vníma, že otázka využívania nahradenia väzby má v sebe nemalý nevyužitý potenciál, pričom je úlohou riadenia štátu vytvoriť justičnému prostrediu jednoducho aplikovateľné mechanizmy, ktoré toto nahradenie väzby budú vedieť efektívne aplikovať. Pre vyšetrovanie je bezpochyby pohodlnejšie mať obvineného vo väzbe, kde ma presne stanovený režim a je v plnom rozsahu k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní a niekedy je to aj jediná cesta a možnosť. Sú však situácie, kedy väzobné stíhanie v ústave na výkon väzby je nariadené len preto, že ide o rokmi odskúšaný štandard, čo nie je prístup evokujúci ústavnú konformitu. Formulácia primeraných povinností a obmedzení (§82 TP) je pre súd určite zložitejšou alternatívou, pričom rozhodovanie pod časovým tlakom určite súdy núti k pragmatickým krokom, no pri zásadnom vstupe a obmedzení základných práv jednotlivca musí v záujme proporcionality ustúpiť pragmatizmus časovému diskomfortu a je potrebné voliť vždy to najmenej invazívne dostupné riešenie.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uznesením Krajského súdu v Prešove z 19. apríla 2021 bolo porušené základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 19. apríla 2021 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie. 3. Krajskému súdu v Prešove prikazuje, aby sťažovateľku prepustil ihneď z väzby na slobodu. 4. Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania. 5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	ESĽP: Jabłoński v. Poľsko (sťažnosť č. 33492/96), Sulaoja v. Estónsko, (sťažnosť č. 55939/00), Mishketkul a ostatní v. Rusko (sťažnosť č. 36911/02)
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	väzba-prikaz prepustiť z väzby väzba-nahradenie väzby väzba-preventívna

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.